

Naleving en handhaving

Studievoormiddag “De transversale bevoegdheden in het federale België”, Brussel, 10 november 2017

Dries Van Eeckhoutte

I. Naleving en handhaving?

1. een heel ruim thema ...
2. voluit: middelen en instrumenten ter bevordering van de naleving van rechtsregels en de handhaving ervan
 - FR: “respect et maintenir”?
3. middelen ter bevordering naleving
 - zijn heel divers en nemen al hun aanvang bij de conceptie van de norm: bv. politieke, deliberatieve, expert legitimiteit van de norm
 - bv. flankerende maatregelen als bekendmaking, informatiecampagne, technische ondersteuning, financiële incentives, ...
4. handhavingsinstrumenten
 - afdwinging van de naleving van de norm: bv. geschillenbeslechting, sanctionering en dwang
5. verschillen vaak van norm tot norm

Transversale bevoegdheden in het federale België

Dries Van Eeckhoutte

II. Bevoegdheidsverdeling in grote lijnen

De bevoegdheidsverdeling is in grote lijnen dual:

- a) Beginsel dat elke overheid bevoegd is voor de middelen en instrumenten ter bevordering van de naleving en handhaving van haar normen
- accessoire bevoegdheden: bv. strafbaar stellen en straffen bepalen (artikel 11, eerste lid, BWHI), eigen instellingen, diensten en personeel (art. 87 BWHI, §1, BWHI), internationale samenwerking en ontwikkelingssamenwerking (art. 167 GW), wetenschappelijk onderzoek (art. 6bis BWHI), ...
 - inherente bevoegdheden: bv. bepalen administratieve sancties vloeit rechtstreeks voort uit materiële bevoegdheid (bv. GwH 125/2005) of bv. deelstaten kunnen specifieke regels inzake burgerlijk recht uitvaardigen, in zoverre voldoende nauwe band met materiële bevoegdheid (bv. GwH 49/2011);
- b) Beginsel dat de federale overheid bevoegd is voor de algemene politie (eerstelijns toezicht), het algemeen materieel strafrecht, de strafvervolgning, de organisatie en bevoegdheid van de rechtbanken en administratieve tribunaal en de strafuitvoering

Transversale bevoegdheden in het federale België

Dries Van Eeckhoutte

III. Bevoegdheidsverdeling: gevolgen

Bijgevolg hebben we twee bevoegdheidsblokken die in beginsel ruim worden geïnterpreteerd

- afbakeningsconflicten
- beperkte temperingsinstrumenten (evenredigheidsbeginsel en art. 10 BWHI)
- voorrang aan mensenrechtenbescherming op bevoegdheidsverdeling:
 - bv. deelstaten alsnog bevoegd voor bepalen vorm van huiszoeking (advRvS 50.585 en 46.111)
 - bv. afwijking van vereiste van advocaat in cassatie (GwH 88/2015)

Transversale bevoegdheden in het federale België

Dries Van Eeckhoutte

IV. Conceptualisering?

Hoe kunnen we deze bevoegdheidsblokken begrijpen en interpreteren?

1. idee dat naleving en handhaving een essentieel onderdeel is van een rechtsregel ("volle bevoegdheid": effectieve uitoefening overgedragen aangelegenheden)
2. idee van efficiënte besteding van overheidsmiddelen en van een noodzakelijke, zekere eenheid in een rechtsorde
 - zou niet kostenefficiënt voor elke overheid om zijn eigen algemene politie, opsporing, vervolging en rechtbanken te organiseren
 - gemeenschappelijke kern van waarden in een rechtsorde: bv. aan onze openbare orde gemene misdrijven en een gemeenschappelijke prioriteitsstelling bij opsporing, vervolging, sanctionering en uitvoering
 - = zoeken van een billijk evenwicht tussen verschillende maatschappelijke belangen als essentieel aspect 'recht'

Transversale bevoegdheden in het federale België

Dries Van Eeckhoutte

V. Impact Zesde Staatshervorming?

aantal belangrijke wijzigingen

Bv. artikel 11bis BWHI : positief strafrechtelijk injunctierecht en deelnemen aan het uitwerken van het strafrechtelijk beleid

voormelde uitgangspunten niet in vraag gesteld

wel blijkt:

- doelstellingen zijn een streefdoel (nog niet verwezenlijkt)
- vereisen doorgedreven samenwerking en overleg

Transversale bevoegdheden in het federale België

Dries Van Eeckhoutte

VI. Deelstatelijke administratieve rechtbank als casus

1. aanzet vaak vraag naar effectiviteit eigen normen (bv. (Milieu)handhavingscollege)
 - impliciete kritiek op bestaande prioriteiten in handhavingsbeleid
2. nieuwe problemen door specialisatie en de differentiatie
 - problemen van arbitrage van ingezette middelen (bv. oprichting Dienst van de Vlaamse bestuursrechtscolleges)
 - probleem van arbitrage in vervolging van verschillende inbreuken (bv. discussie over GAS-boetes)
 - speelt een gelaagde maatschappij in de hand
3. beide doelstellingen bereiken is geen eenvoudige opgave
 - bv. idee van een algemeen bestuursrechtcollege